

VAASAN AMMATTIKORKEAKOULU
UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

Kerttu Antila & Fiina Björklöv

ISIEN KOKEMUKSET

VAASAN ISÄNEUVOLASTA

Sosiaali- ja terveysala
2024

TIIVISTELMÄ

Tekijä	Kerttu Antila & Fiina Björklöv
Opinnäytetyön nimi	Isien kokemukset Vaasan isäneuvolasta
Vuosi	2024
Kieli	suomi
Sivumäärä	41 + 4 liitettä
Ohjaaja	Anne Puska

Tämän tutkimuksen tarkoituksena oli kartoittaa Vaasan isäneuvolan asiakkaiden kokemuksia isäneuvolasta. Tavoitteena on, että tutkimuksen tuloksia voidaan hyödyntää isäneuvolan toiminnan ja isien tukemisen suunnittelun kehittämisessä. Tutkimuksen avulla voidaan myös yleisesti lisätä tietoisuutta isäneuvolan olemassaolosta.

Tutkimuksen teoreettinen viitekehys käsittelee isyyttä ja sen roolia raskauden aikana sekä äitiys- ja isäneuvolaa ja niiden osuutta hyvinvoinnin tukemisessa. Kyseessä on kvantitatiivinen tutkimus, jossa käytetään myös kvalitatiivisen tutkimuksen menetelmiä. Tutkimuksen aineisto kerättiin marras–joulukuussa 2023 isäneuvolassa asioineille isille suunnatulla sähköisellä kyselyllä, johon vastasi yhteensä 19 isää. Määrällinen aineisto analysoitiin SPSS-ohjelman ja laadullinen aineisto induktiivisen sisällönanalyysin avulla.

Tutkimukseen vastanneet isät kokivat isäneuvolakäynnit tarpeellisiksi ja hyödyllisiksi. Isäneuvolan asiakkaat kokivat saaneensa käynniltä tukea isyyteensä, terveyteensä ja parisuhteeseensa. Isät saivat käynniltä hyödyllistä tietoa tulevaan vanhemmuuteen liittyen ja itsevarmuutta omaan isyyteen. Noin puolet vastaajista toivoivat käyntikertojen lisäämistä. Käyntejä toivottiin lisää sekä raskauden ajalle että lapsen syntymän jälkeen. Kehittämistoiveena oli myös esimerkiksi lastenhoitoon liittyvien käytännön asioiden harjoittelu. Myös ryhmätapaamiset saivat jonkin verran suosiota. Isäneuvolakäynneille on siis tarvetta ja toiveita toiminnan laajentamiseen olisi usealla taholla.

ABSTRACT

Author	Kerttu Antila & Fiina Björklöv
Title	Fathers Experiences of Vaasa Paternal Health Clinic
Year	2024
Language	Finnish
Pages	41 + 4 Appendices
Name of Supervisor	Anne Puska

The purpose of this study was to survey the experiences of the clients of Vaasa paternal health clinic. The aim is that the results of the study can be utilised in developing the operations of the paternal health clinic and the planning of support for fathers. The study can also be used to increase awareness of the existence of a paternal health clinic in general.

The theoretical framework of the study deals with fatherhood and its role during pregnancy, as well as maternity and paternal health clinics and their part in supporting well-being. This is a quantitative study that also uses qualitative research methods. The quantitative data was analysed using the SPSS statistical program and the qualitative data by inductive content analysis.

The fathers who responded to the survey felt that visits to the paternal health clinic were necessary and useful. The clients of the paternal health clinic felt that they had received support for their paternity, health and relationship during the visit. The visit provided the fathers with useful information about future parenthood and confidence in their own fatherhood. About a half of the respondents wished for an increase in the number of visits. More visits were requested both during pregnancy and after the birth of the child. Another wish for development was to practice practical matters related to childcare, for example. Group meetings also gained some popularity. There is therefore a need for visits to the paternal health clinic, and there are wishes to expand the operations.

Keywords fatherhood, support, paternity clinic, development

SISÄLLYS

TIIVISTELMÄ

ABSTRACT

1	JOHDANTO.....	8
2	ISYYS ÄITIYSNEUVOLASSA.....	9
	2.1 Isyys.....	9
	2.2 Äitiysneuvola.....	11
	2.3 Isäneuvola	13
	2.4 Isän rooli raskausaikana	15
3	TUTKIMUKSEN TARKOITUS, TAVOITE JA TUTKIMUSKYSYMYKSET	17
4	TUTKIMUKSEN TOTEUTUS.....	18
	4.1 Tutkimuksen kohderyhmä	18
	4.2 Aineistonkeruu.....	19
	4.3 Määrällisen aineiston analyysi.....	19
	4.4 Laadullisen aineiston analyysi.....	21
5	TUTKIMUKSEN TULOKSET.....	22
	5.1 Määrällisen osion tulokset.....	22
	5.1.1 Aineiston kuvaaminen.....	22
	5.1.2 Isien saama tuki isäneuvolasta.....	24
	5.1.3 Isien koettu hyöty	25
	5.1.4 Isien mielipiteet palvelun kehittämisestä	25
	5.2 Laadullisen osion tulokset.....	26
	5.2.1 Syy tulla isäneuvolaan	26
	5.2.2 Käynnillä tärkeintä	28
	5.2.3 Toiveita käynnille	30
	5.2.4 Käynnin kehittäminen	30
6	POHDINTA.....	35
	6.1 Tutkimuksen etiikka	35
	6.2 Tutkimuksen luotettavuus	35

6.3 Tutkimustulosten pohdinta	37
6.4 Johtopäätökset ja jatkotutkimusaiheet	38
LÄHTEET	40
LIITTEET	42

KUVIO- JA TAULUKKOLUETTELO

Kuvio 1. Isien kokemuksia Vaasan isäneuvolasta34

Taulukko 1. Kyselyyn vastanneiden taustamuuttajat (N=19) 23

Taulukko 2. Suorat jakaumat väittämistä (N=19) 24

LIITELUETTELO

LIITE 1. Saatekirje

LIITE 2. Följebrev

LIITE 3. Kyselylomake

LIITE 4. Enkät

1 JOHDANTO

”Koin että sain paljon enemmän, kuin mitä odotin. Yllätyin erittäin positiivisesti.”

Tämä opinnäytetyö kuvaa Vaasan isäneuvolan asiakkaiden kokemuksia isäneuvolasta. Tutkimuksen aihe valikoitui, koska neuvolapalvelut ovat tutkijoiden mielenkiinnon kohde. Kipinä tutkimuksen aiheeseen syntyi tutkijoiden kuultua, että Vaasassa järjestetään isäneuvolapalvelua. Isäneuvolan toiminta on varsin harvinaista ja voidaan todeta Vaasan olevan edelläkävijä. Isäneuvolan toiminta on alkanut Vaasassa jo vuonna 2013 (Vaasa, 2020).

Tutkimuksen aihe on tärkeä, koska isäneuvola on yhteiskunnallisesti melko uusi palvelu ja sen tarve tulevaisuudessa luultavasti kasvaa. Äideille suunnattuja palveluita ja tutkimuksia on runsaasti, mutta isät ovat usein jääneet vähemmälle huomiolle ja heille suunnattuja palveluita on varsin vähän ja isäneuvolasta on tehty vain muutamia tutkimuksia. Tästä tutkimuksesta voi olla hyötyä henkilöille, jotka harkitsevat isäneuvolan asiakkuutta tai ovat kiinnostuneita sen toiminnasta ja haluavat saada tietoa siitä. Hyötyä saavat myös jo toimivat isäneuvolat sekä tulevaisuuden isäneuvolat, jotka voivat saada näkökulmia ja ideoita toiminnan kehittämisestä. Tutkimus antaa koko yhteiskunnalle tietoa isäneuvolapalvelusta, joka on yhä melko tuntematon palvelu. Tutkimuksella voisi olla yhteiskunnallista vaikutusta myös, jos esimerkiksi terveydenhoitajakoulutuksessa kerrottaisiin isäneuvolan toiminnasta ja huomioitaisiin isyyden tukemista.

Kuten Sinkkonenkin (2012, 91) toteaa, olisi korkea aika luopua käsityksestä, jonka mukaan isä on yhä odottavan ja synnyttävän äidin avustaja. Hänen mukaansa isän mielenterveys ja jaksaminen tukee kaikkia perheenjäseniä.

2 ISYYS ÄITIYSNEUVOLASSA

Tässä luvussa kerrotaan isyydestä, äitiysneuvolasta, isäneuvolasta ja erityisesti sen toiminnasta Vaasassa. Lisäksi käsitellään isän roolia raskauden aikana.

2.1 Isyys

Arkipuheessa isällä tarkoitetaan yleensä lapsen miespuolista vanhempaa ja isyydellä miehen vanhemmuutta, mutta isänä olo ja isyys ovat kuitenkin huomattavasti moninaisempia (Eerola & Mykkänen, 2014, 10–11). Ensimmäiset pohdinnat isyydestä suomalaisessa tiedemaailmassa juontuvat 1960-luvulle, jossa tutkimusten ensisijainen tarkastelukohde oli esimerkiksi vanhempien ajankäyttö, kotitöiden jakautuminen tai työn ja perheen yhteensovittaminen. Isyyttä itsenään alettiin käsitteellistää 1980-luvulla. Isyys ymmärretään yhtenä tekijänä, joilla miheyttä määritellään. Isyys on sukupuolittunut käsite, ja sitä tuotetaan sukupuolten välisissä suhteissa, isyyden käytännöissä ja isyydestä puhuttaessa. (Aalto & Kolehmainen, 2004, 11–13.)

Isyyskeskustelu jakaantuu kahteen juonteeseen, joista ensimmäinen on sellainen, joiden keskusteluissa isyyttä korostetaan vahvasti miesten henkilökohtaisena valintana. Silloin miehiä ei puhutella yhteisesti, vaan miehiä yksilöiden ja erilaisia isyyden vaihtoehtoja tarjoten ja näitä erilaisia isyyksiä vältetään arvottamasta eritavalla. Toisin sanoen, ”äitiys on yhä kyseenalaistamaton yhteiskunnallinen tehtävä, isyys on henkilökohtainen valinta”. Toinen juonne korostaa isän valintaa myös yhteiskunnallisesti merkittävänä valintana. Isän ajatellaan olevan maskuliininen, äidistä eroava toimija. Tässä juonteessa isän keskeinen tehtävä on olla pojilleen miehen malli. (Vuori, 2004, 49.)

Kaila-Behm ja Vehviläinen-Julkunen (2000) ovat hoitotieteellisessä tutkimuksessaan selvittäneet erilaisia tapoja olla isä. Heidän selvittämiään erilaisia rooleja isällä voivat olla muun muassa sivustakatsoja, puolison tukija, kumppani ja perheen pää. Heidän mukaansa puoliso, sukulaiset ja äitiyshuollon työntekijät voivat

rohkaista isää valitsemaan tietyn tavan olla isä tai estää heitä omaksumasta tiettyä tapaa. Aallon ja Kolehmaisen (2004, 15) teoksessa Jouko Huttunen (2001) ehdottaa isyyden muodostuvan biologisesta, juridisesta, sosiaalisesta ja psykologisesta isyydestä, ja ne voivat esiintyä yhdessä tai erillään. Isäksi voidaan tilannekohtaisesti tulkita lapsen siittäjä tai mies, jolla on yhteiskunnan antamia oikeuksia ja velvollisuuksia lapseen nähden. Lisäksi isänä voidaan pitää sellaista henkilöä, joka asuu ja jakaa arjen lapsen kanssa, tai jota lapsi pitää isänään. Isyys on siis monitasoinen ja tilannesidonnainen ilmiö. Perheiden monimuotoisuus antaa lapselle mahdollisuuden moneen turvalliseen isähahmoon (Ensi- ja turvakotien liitto, 2024).

Isyys on muuttunut. Kyse voi olla siitä, että isyyteen on nyt herätty ja on oivallettu isyyden kokonaisvaltainen merkitys. Tavallaan isyyden ja äitiyden kuplat ovat lähentyneet toisiaan ja syy tähän on se, että isyyttä on alettu sanoittaa ja käsikirjoittaa uudella tavalla. Isä on tullut osalliseksi perheen intiimiyteen, perhesuhteiden tuottamaan läheisyyteen ja emotionaalisuuteen. Tämän kautta henkilökohtaisuus on tullut osaksi isämiehisyttä. (Huttunen, 2014, 178–179.) Väestöliiton Isyyden kielletyt tunteet -kirjan aineiston mukaan miehet eivät enää vaikenne vanhemmuuteen liittyvistä tunteista, vaan pohtivat omaa isyyttään. Miehet pohtivat ja valitsevat isänroolinsa aiempaa tietoisemmin ja aihe on keskusteluissa sekä ystävien että puolison kanssa. Mallia isänä olemisesta otetaan esimerkiksi isästä, veljestä, mediasta, puolisoista tai appiukosta. Myös vertaistuen on huomattu olevan tärkeää isille. Isänä oleminen tuntuu hienolta ja siihen halutaan panostaa. (Yle, 2010.)

Siitä huolimatta, että useimmiten nainen on aloitteentekijä, raskaus on tietoinen valinta myös mieheltä. Myös mies voi vahvasti haluta isäksi ja se voi olla kynnyksymys jopa parisuhteessa pysymiselle. (Ensi- ja turvakotien liitto, 2024.) Parisuhde, isäksi tuleminen ja vastuun ottaminen lapsista ja perheestä on monimutkainen psykologinen ilmiö. Isyys tekee onnelliseksi, mutta se on myös kuormittavaa ja siihen kuuluu yhtä ristiriitaisia tunteita kuin äitiyteenkin. (Sinkkonen, 2012,

103.) Isyyteen sitoutuminen voi myös lisätä isän hyvinvointia, itsetuntoa ja onnellisuutta (Ensi- ja turvakotien liitto, 2024).

Yle (2010) on koonnut listan ajatuksista koskien nykyajan isyyttä. Sen mukaan useat miehet korostavat haluaan olla aktiivisesti läsnä lapsen elämässä. Tahtona on olla merkittävä ihminen lapselle. Heidän mukaansa perinteiseen isäkuvaan on usein liitetty negatiivisia piirteitä, esimerkiksi aggressiivisuutta tai poissaoloa, mutta nyt tätä myyttiä on haluttu lähteä purkamaan korostamalla isyyden onnellisia puolia. Nykyajan isät haluavat kertoa rakkaudesta lapseensa, mutta esimerkiksi lapsen halaaminen julkisesti on edelleen vaikeaa. Lisäksi isät tuntevat syyllisyyttä suuttumisesta ja riittämättömyyden tunteita esimerkiksi työelämän ja perhe-elämän yhteensovittamisesta tai omista taidoistaan isänä. (Yle, 2010.) Ensi- ja turvakotien liitto (2024) kertoo, että isyydessä voi aiheuttaa stressiä esimerkiksi vapaa-ajan puute, lisääntyneet kotityöt, vauvan hoito, tietämättömyys lapsen kehityksestä tai kykenemättömyys ymmärtää lapsen tunteita. Lisäksi paineita voi tulla odotuksista isyyteen ja vanhemmuuteen liittyen sekä muutokset itsessä, puoliossa ja parisuhteessa. Isän rooli perinteisenä elättäjähahmona on edelleen vahvasti olemassa, mutta moni mies haluaisi uran sijaan keskittyä perheeseen. Tämän kulttuurin muutos on silti hidasta. Perheissä olisi hyvä tiedostaa, että lapsen syntyminen on valtava elämänmuutos ja oikea kriisi, ja siksi aiheesta tulisi keskustella ja hakea apua tarvittaessa. (Yle, 2010.)

2.2 Äitiysneuvola

Äitiysneuvola on hyvinvointialueiden järjestämä palvelu, joka on perheille vapaaehtoista ja maksutonta (Terveiden ja hyvinvoinnin laitos, 2023 b). Jokainen hyvinvointialue laatii alueellisen neuvolasuunnitelman, joka toimii osana alueellista lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelmaa (STM, 2024). Äitiysneuvola on keskeinen osa ehkäisevää ja terveyttä edistävää toimintaa perusterveydenhuollossa. Äitiysneuvolapalveluiden tavoitteena on turvata raskaana olevan naisen sekä sikiön terveys ja hyvinvointi, edistää kansanterveyttä, tulevien vanhempien ja koko perheen hyvinvointia ja terveyttä, tulevan lapsen kehitysympäristön turvallisuutta ja

terveellisyyttä sekä ehkäistä raskausaikaisia häiriöitä. (THL, 2023 a.) Raskaana olevan naisen kumppani saa myös osallistua äitiysneivolakäynneille (Pohjanmaan hyvinvointialue, 2023). Syntymärekisteritietojen perusteella äitiysneivolapalveluita käyttämättömien osuus on vain 0,2–0,3 % synnyttäneistä (THL, 2023 a). Neuvolapalvelut perustuvat huolellisesti järjestettyihin määräaikaisiin terveystarkastuksiin ja terveysneuvontaan, joissa yksilöllisesti huomioidaan perheiden tarpeet. Vanhemmuuden tukemiseksi järjestetään neljä laajaa terveystarkastusta, jolloin arvioidaan koko perheen hyvinvointia ja siihen vaikuttavia tekijöitä. (STM, 2024.) Sosiaali- ja terveysministeriö (2024) kertoo, että äitiys- ja lastenneuvolatoiminnasta säädetään terveydenhuoltolaissa ja neuvolatoiminnan yhtenäisestä laatu- ja palvelutasosta huolehditaan asetuksen avulla.

Vuonna 2005 Neuvolatyön kehittämis- ja tutkimuskeskus on tehnyt sosiaali- ja terveysministeriön kanssa valtakunnallisen neuvolatyön selvityksen. Hakulinen-Viitanen, Pelkonen ja Haapakorva (2005) ovat kirjoittaneet tästä äitiys- ja lastenneuvolatyötä tutkineesta selvityksestä, josta selviää tietoa muun muassa neuvolatoiminnan nykytilasta, kuten työtavoista, moniammatillisesta yhteistyöstä sekä kehittämistarpeista. Pian kaksikymmentä vuotta vanhan selvityksen mukaan äitiys- ja lastenneuvolatyön keskeisimmiksi kehittämistarpeiksi terveydenhoitajan työssä on nostettu yhteistyön lisääminen, laadukkaan neuvolatyön mahdollistaminen, lasten ja perheiden hyvinvoinnin tukeminen ja neuvolatyön arvostuksen lisääminen. Selvitykseen haastateltujen terveydenhoitajien mukaan perheet tarvitsevat aiempaa enemmän tukea vanhemmuuteen, kasvatustyöhön ja selviytymiseen arjessa. Perheiden monimutkaiset ja muuttuvat elämäntilanteet vaikeuttavat terveydenhoitotyötä ja läheisten tuen puuttuessa sosiaalisen tuen tarve on kasvanut. Vanhemmuutta haluttaisiin tukea niin, että perheiden omat voimavarat saataisiin käyttöön. (Hakulinen-Viitanen ym., 2005.)

Terveydenhoitajat kertoivat selvityksessä (Hakulinen-Viitanen ym., 2005) huolestaan myös parisuhteiden ongelmiin ja perheiden rikkoutumiseen liittyen. Terveydenhoitajilla olisi halua tukea vanhempien parisuhdetta, että perheet pysyisivät

yhdessä. Myös erityistukea tarvitsevien perheiden tunnistamista ja heidän tukemistaan pidettiin tärkeänä kehittämistarpeena neuvolatyössä. Lasten sekä vanhempien mielenterveysongelmat ovat lisääntyneet ja ne aiheuttavat työhön haasteita. Mielenterveysongelmien hoitomahdollisuuksien vähäisyys ja pitkät jonot hoitoon asettavat ennaltaehkäisevän työn ensiarvoisen tärkeään rooliin, mutta terveydenhoitajat olivat tuoneet esiin huolensa juuri ehkäisevän työn tulevaisuudesta. Uhkana heidän mielestään oli, että sairaanhoito lisääntyy ehkäisevän työn kustannuksella. (Hakulinen-Viitanen ym., 2005.)

Vuonna 2022 neuvolatoiminta täytti 100 vuotta. Perhe- ja palveluministeri Aki Lindén (2022) nosti kolumnissaan esiin merkkihetkiä neuvolan historiasta ja pohti sen tulevaisuutta hyvinvointialueille siirryttäessä. Hän kuvasi neuvolaa sanoilla ”suomalaisen terveydenhuollon kruununjalokivi”, ja jatkaa sanomalla sen olevan yksi yhteiskuntamme keskeisimmistä investoinneista lapsiin ja perheisiin, eli tulevaisuuteen. Lindénin mukaan hyvinvointialueilla on nyt loistava mahdollisuus muodostaa uusi neuvolatoiminnan kokonaiskuva, joka parhaimmillaan veisi neuvolatoimintaa eteenpäin seuraavat sata vuotta. Selvityksen alle tulisi ottaa esimerkiksi neuvolapalveluiden resurssit, toimintatapojen tasalaatuisuus ja saavutettavuus, johtaminen ja hyvinvointialuetasoiset kehittämistarpeet. Hänen mukaansa neuvolan tulisi pysyä ”kruununjalokivenä” ja universaalina palveluna, muihin sote-palveluihin integroituneena kehittyen ja uudistuen kuten aika ja asiakkaiden tarpeet muuttuvat.

2.3 Isäneuvola

Isäneuvola on palvelu, jota Pohjanmaan hyvinvointialue (2023) järjestää Vaasan ja Närpiön alueen isille. Haastattelimme Vaasan isäneuvolan terveydenhoitaja Reetta Vähäsöyrinkiä (2023) saadaksemme kattavammin tietoa isäneuvolan toiminnasta. Tämän luvun tiedot perustuvat hänen haastatteluunsa. Hän kertoo, että palvelua tarjotaan kaikille raskaana olevien kumppaneille, sekä ensi- että uudelleen synnyttäjien kumppanit ovat tervetulleita. Isäneuvolan tavoite on tukea isiä vanhemmuudessa ja isäksi kasvamisessa, terveyteen liittyvissä asioissa sekä

muissa elämän eri osa-alueissa ja asiakkaan esiin tuomissa asioissa. Hän jatkaa, että lisäksi tavoitteena on isien hyvinvointiin panostaminen, isän huomiointi ja raskauteen osallistaminen.

Vähäsöyrinki (2023) kertoo, että isäneuvolan toiminta on osa Vaasan äitiysneuvola- ja asiakkaaksi pääsee sen kautta. Hän jatkaa, että Vaasan äitiysneuvolan työntekijät; terveydenhoitajat ja kättilöt, pitävät myös isäneuvola- ja hoitajat pitävät vastaanottoja pääsääntöisesti omille asiakkailleen. Hän kertoo käytäntönä olevan, että ensimmäisellä äitiysneuvolakäynnillä annetaan kutsu isäneuvolaan ja tietoa käynnistä, ja isän kiinnostuessa käynnistä varataan aika isäneuvolaan. Hänen mukaansa käynti on yleensä raskauden puolivälin jälkeen. Vaasa on edelläkävijä isäneuvola-palvelun toiminnassa, sillä se on järjestänyt palvelua jo vuodesta 2013 lähtien. Alkuvuodesta 2013 isäneuvolan toiminta alkoi Terveydenedistämisen yksikössä ja sieltä se siirtyi äitiysneuvolaan vuoden 2020 syksyllä (Carlsson, 2023). Vuosien 2013–2019 isäneuvolassa on käynyt yhteensä noin 130–170 isää vuotta kohti. Raskaana olevia naisia Vaasassa on noin 600–700 vuodessa. (Vaasa, 2020.) Vuosien 2021–2023 aikana käyntejä on ollut noin 110–150 vuotta kohti. Koronaviruspandemia vaikutti käyntimäärien laskuun jonkin verran. (Carlsson, 2023.)

Isäneuvolakäynnillä isät saavat mahdollisuuden keskustella muun muassa vanhemmuuteen ja omaan terveyteen liittyvistä asioista. Käynnillä voi jakaa ajatuksia esimerkiksi omasta isyydestä ja muuttuvasta perhetilanteesta, sen haasteista ja iloista. (Pohjanmaan hyvinvointialue, 2023.) Käynnillä voidaan puhua myös vanhemman roolista, parisuhteesta, synnytyksen jälkeisestä arjesta, mahdollisista aiemmista raskauksista ja niihin liittyvistä ajatuksista. Voidaan keskustella myös asiakkaan omasta lapsuudesta, jos se tuntuu tarpeelliselta. Asiakas saa vapaasti kysyä ja kertoa mieltään askarruttavista asioista ja käynnit muodostuvat aina hyvin yksilöllisiksi. Halutessaan on mahdollista tehdä myös kehonkoostumusmittaus, josta selviää paino, lihasmassan ja rasvan määrät, rasvaprosentti sekä viskeraalisen eli sisäelinten ympärillä olevan rasvan osuus. Kehonkoostumusmittaustulosten pohjalta käydään keskustelua elintavoista esimerkiksi ravitsemukseen ja

liikuntaan liittyen. Hän kertoo, että käynti kestää yleensä noin tunnin tai puoli-toista tuntia. Hän lisää, että tarvittaessa asiakas voidaan ohjata käynnille myös esimerkiksi ravitsemusterapeutille, seksuaalineuvojalle tai mielenterveyspalvelujen pariin. (Vähäsöyrinki, 2023; Vaasa, 2020.)

Vähäsöyrinki avaa, että Vaasan isäneuvolassa on ollut toimintaa nyt yli kymmenen vuotta. Nykyään käynnin pääpaino on hänen mukaansa kuitenkin enemmän isyydessä ja tulevassa vanhemmuudessa. Vanhemmuuden roolia käynnin sisällössä on korostettu enemmän kuin esimerkiksi elintapoja. Hän kertoo, että isäneuvolan työntekijät ovat saaneet palvelun toiminnasta positiivista palautetta ja käynnit on koettu tarpeellisiksi. Hänen mukaansa käynti antaa mahdollisuuden muodostaa suhteen myös raskaana olevan kumppaniin. Lisäksi äitiysneuvolan työntekijä voi saada paremman ja kokonaisvaltaisemman kuvan perheestä. Hän lisää, että keskustelut isäneuvolassa ovat luottamuksellisia, eikä niitä kerrota eteenpäin odottavalle äidille. Vähäsöyrinki summaa, että palvelu olisi varmasti tarpeellinen ihan kaikissa äitiysneuvoloissa. Myös lapsiasiavaltuutettu Tuomas Kurttila (2015) painottaa tiedotteessaan, että isät täytyisi ottaa perhepalveluissa paremmin huomioon, ja ehdottaakin, että jokaiseen kuntaan järjestettäisiin isäneuvola, jossa odottavan perheen isä ja pienten lasten isät saisivat tukea vanhemmuuteen ja parisuhteeseen.

2.4 Isän rooli raskausaikana

Vanhemmaksi tulo on merkittävä tapahtuma myös isän elämässä. Raskauden ja lapsen syntymän myötä perheen elämässä alkaa uusi vaihe. Tieto raskaudesta voi aiheuttaa vanhemmissa erilaisia tuntemuksia laidasta laitaan, ja vanhemmat suunnittelevat elämää lapsen kanssa jo ennen lapsen syntymää. (Terveyskylä, 2019.) Isät saattavat tarvita isyyden konkretisoitumiseksi asioita, joiden kautta vauvan olemassaolo hahmottuu, kuten raskaustestin tekeminen tai ultraäänitutkimuksiin osallistuminen. Odotusaika on tarkoitettu ajaksi, jolloin vanhemmat saavat valmistautua äidiksi ja isäksi tuloon. Muuttuva parisuhde ja lapseen kehittyvä suhde ovat isoja muutoksia miehen elämässä. Lisäksi työn ja perhe-elämän

yhteensovittaminen voi tuottaa päänvaivaa. Nämä voivat aiheuttaa isässä ristiriitaisia tunteita, koska lapsi kasvaa fyysisesti naisessa. (Ensi- ja turvakotien liitto, 2024.)

On huomattu kolme erilaista isänä olemisen tapaa puolison ollessa raskaana. Ensimmäinen on sivustaseuraaja, toinen on emotionaalinen huolenpitäjä ja kolmas tekemällä osallistuva. Kaikille ei tunnu luontevalta olla raskausajan asioissa aktiivisesti mukana, mutta myös pelkällä omalla esimerkillä voi tukea kumppania elämäntapamuutoksissa ja isä pystyy vaikuttamaan odottajan kokemaan stressiin ja sitä kautta sikiön hyvinvointiin. (Ensi- ja turvakotien liitto, 2024.) Raskausaikana puolison ymmärtäväinen ja kannustava asenne voimaannuttaa odottajaa (Terveyskylä, 2019).

Raskauden aikana mies saattaa muistella lapsuudenaikaisia kokemuksia omista vanhemmistaan ja psyykessä on meneillään uudelleenorganisointia ja on mahdollista reagoida muutokseen hyvin erilaisin tuntein, mikä tulisi ottaa huomioon perhe- ja isyysvalmennuksessa. Myös raskauden ja synnytyksen kulku, sikiön kehitys, vauvan hoito sekä isän osallistuminen synnytykseen alkavat kiinnostaa isää raskauden aikana (Ensi- ja turvakotien liitto, 2024). Tietoa näistä saa neuvolakäynneillä ja perhevalmennuksissa. Sinkkonen (2012, 13) kertoo, että kirjaansa haastatteleminen miesten kokemus perhevalmennuksesta on positiivinen, mutta ainostaan miehille suunnattuna neuvontaa ei juuri ole, ja sellaiselle olisi varmasti tarvetta.

3 TUTKIMUKSEN TARKOITUS, TAVOITE JA TUTKIMUSKYSYMYKSET

Tutkimuksen tarkoitus on kartoittaa Vaasan isäneuvolan asiakkaiden kokemuksia isäneuvolasta, sen tarjoamasta tuesta ja hyödystä sekä sitä, millä tavoin isät haluaisivat kehittää isäneuvolan toimintaa. Tutkimuksen tavoitteena on lisätä tietoa isäneuvolan toiminnasta ja sen kehittämisestä Vaasan isäneuvolalle sekä yhteiskunnallisella tasolla laajentaa tietämystä isäneuvolapalvelusta.

Tutkimuskysymyksiä ovat:

- Minkälaista tukea isäneuvola on tarjonnut isille?
- Mitä hyötyä isät ovat saaneet isäneuvolan palveluista?
- Miten isäneuvolan palveluita voisi kehittää?

4 TUTKIMUKSEN TOTEUTUS

Tämä tutkimus toteutettiin kvantitatiivisena tapaustutkimuksena, jossa oli myös kvalitatiivisen tutkimuksen piirteitä (Kankkunen & Vehviläinen-Julkunen, 2013, 55–59). Kvantitatiivisessa osiossa keskityttiin muuttujien mittaamiseen, tilastollisten menetelmien käyttöön ja muuttujien välisten yhteyksien tutkimiseen. Tutkimusta edistettiin tunnuspiirteisiin kuuluvien menetelmin, kuten numeerinen mittaaminen, teoreettisten käsitteiden operationalisointi, muuttujien välisten yhteyksien tarkastelu ja objektiivisuus. Isien kokemukset operationalisoitiin kyselylomaketta varten siten, että tarkasteltiin väittämiä liittyen isäneuvolakäynteihin sekä pyydettiin kertomaan kehittämistoiveista avoimien kysymysten kautta.

Kvalitatiivisessa tutkimuksessa korostuvat ihmisten kokemukset, tulkinat, käsitykset ja motivaatiot (Kankkunen & Vehviläinen-Julkunen, 2013, 65–67). Tämän tutkimuksen kohteena oli isien kokemukset isäneuvolan toiminnasta. Kvalitatiivinen tutkimusote oli sopiva tähän tutkimukseen, koska aiheesta ei vielä tiedetä kovin paljoa. Tutkimus syntyi ominaispiirteet, esimerkiksi naturalistisuus, yksilöllisyys, dynaamisuus, kontekstispesifisyys ja induktiivisuus huomioon ottaen. Tutkimuksessa ei pyritä yleistettävyyteen, joten otos oli tarkkaan harkittu ja tutkimukseen pyrittiin saamaan ihmisiä, jotka edustavat käsiteltävää aihetta kattavasti.

4.1 Tutkimuksen kohderyhmä

Tutkimuksen kohderyhmänä on Vaasan alueen isäneuvolan asiakkaat, sillä heillä on kokemusta käynneistä isäneuvolassa. Tämä tutkimus toteutettiin osaksi laadullisena, koska tarkoituksena oli selvittää isien kokemuksia. Menetelmien katsottiin soveltuvan hyvin tämän aineiston hankintaan, sillä sen avulla pystyttiin kartoittamaan kokemuksia mahdollisimman laajasti. Tutkimuksen avulla haluttiin selvittää, vahvistavatko tutkimustulokset aikaisempia tutkimuksia ja teorioita sekä löytyykö tutkimuksen avulla uutta tietoa aiheesta.

4.2 Aineistonkeruu

Tutkimusaineisto kerättiin Vaasan isäneuvolan asiakkailta vuoden 2023 lopussa. Tutkittavat saivat käynnillään saatekirjeen (Liite 1., Liite 2.), jossa kerrottiin tutkimuksesta. Osallistuminen ja vastaaminen oli mahdollista sähköisesti QR-koodin kautta tai paperisen kyselylomakkeen täyttämällä. Kyselyyn vastaaminen oli mahdollista tehdä suomen- tai ruotsinkieliselle lomakkeelle (Liite 3., Liite 4.). Kyselylomake sisälsi suljettuja ja avoimia kysymyksiä isäneuvolakäynnin kokemuksista, palvelun toiminnasta ja kehittämisestä. Paperille vastanneet saivat laittaa kyselylomakkeen kirjekuoreen ja palautuslaatikkoon, jonka tutkijat hakivat aineiston keräämisen jälkeen. Kuitenkaan yhtään paperista vastausta ei tullut. Tutkimuseettiset kysymykset huomioitiin Tutkimuseettisen neuvottelukunnan (2021) mukaan.

Vaasan isäneuvolan terveydenhoitajalta pyydettiin ja saatiin haastattelu, jolla saatiin isäneuvolan toiminnasta lisää ajankohtaista ja oikeaa tietoa. Lisäksi heiltä pyydettiin mahdollisuutta jättää neuvolaan kyselylomakkeita, kirjekuoria ja vastauslaatikoita, jotta asiakkaat voisivat täyttää lomakkeen heti käynnin jälkeen. Tutkimusaineisto säilytettiin raportin kirjoittamisen ajan ja hävitettiin raportin valmistuttua. Tutkijat vastasivat tutkimuksesta syntyneistä kuluista. Kyselyä mainostettiin sosiaalisessa mediassa Pohjanmaan hyvinvointialueen äitiys- ja ehkäisyneuvoloiden Instagram-tilillä.

Tutkimuksen tulokset raportoitiin syksyllä 2024 opinnäytetöiden esitysseminaarissa, jonne kutsuttiin myös kohdeorganisaation yhteyshenkilöt. Opinnäytetyön tulokset julkaistaan ja arkistoidaan Theseus-palveluun.

4.3 Määrällisen aineiston analyysi

Tutkimusaineiston strukturoidut kysymykset analysoitiin sopivin määrällisin menetelmin. Aluksi kuvattiin taustamuuttujien ja varsinaisten tutkimuskysymysten suorat jakaumat. Seuraavaksi kyselylomakkeen väitteistä muodostettiin summamuuttujia. Ensimmäinen summamuuttuja kuvaa käynniltä saatua tukea ja siihen

valittiin seuraavat väittämät; Käynti tuki minua tekemään terveellisiä valintoja, Sain tietoa ja tukea isyyteen liittyvissä asioissa ja Sain tukea parisuhteeseen. Summamuuttujan sisäistä johdonmukaisuutta tarkasteltiin Cronbachin alfan suuruuden mukaan. Tämän summamuuttujan muuttujat olivat sisäisesti johdonmukaisia ($\alpha=0,806$). Taustamuuttujien yhteyttä summamuuttujaan tarkasteltiin siten, että ikä ja summamuuttuja korreloitiin. Tämän jälkeen summamuuttuja uudelleenluokiteltiin ja muut taustamuuttujat ristiintaulukoitiin.

Toinen summamuuttuja vastaa tutkimuskysymykseen; mitä hyötyä isät ovat saaneet isäneuvolan palveluista. Tähän summamuuttujaan valittiin seuraavat väittämät: Käynti tuki minua tekemään terveellisiä valintoja, Keskusteluaiheet olivat mielenkiintoisia, Sain tietoa ja tukea isyyteen liittyvissä asioissa, Sain tukea parisuhteeseen, Sain keskustella haluamastani aiheesta, Mahdollisuus kehonkoostumusmittaukseen on hyödyllinen, Käynti oli minulle tarpeellinen ja Käynti vahvisti itseluottamustani tulevaan vanhemmuuteen. Summamuuttujan sisäistä johdonmukaisuutta tarkasteltiin Cronbachin alfan suuruuden mukaan. Tämän summamuuttujan muuttujat olivat sisäisesti johdonmukaisia ($\alpha=0,745$). Taustamuuttujien yhteyttä summamuuttujaan tarkasteltiin siten, että ikä ja summamuuttuja korreloitiin. Tämän jälkeen summamuuttuja uudelleenluokiteltiin ja muut taustamuuttujat ristiintaulukoitiin.

Muodostettiin kolmas summamuuttuja, jonka oli tarkoitus vastata tutkimuskysymykseen; Miten isäneuvolan palveluita voisi kehittää. Tähän summamuuttujaan vastaa seuraavat väitteet: Käynti oli sopivan pituinen, Tapaamiskertoja saisi olla enemmän ja Tapaamisia voisi olla ryhmämuotoisina. Todettiin kuitenkin, että vastaajien määrä oli liian pieni ja sisäinen johdonmukaisuus jäi liian alhaiseksi ($\alpha=0,400$). Tästä syystä näiden väittämien mielipiteitä ja taustamuuttujien yhteyttä näihin tarkastellaan erikseen.

Lopuksi tarkasteltiin vastaajien mielipidettä väitteeseen ”Voisin tulla isäneuvolaan mahdollisesti uudestaan” tarkastelemalla suoraa jakaumaa. Vastaajia tässä

tutkimuksessa oli 19. Tästä syystä tavoitteena ei ole tulosten yleistäminen vaan kuvataan tähän tutkimukseen osallistuneiden mielipiteitä.

4.4 Laadullisen aineiston analyysi

Kvalitatiivisen tutkimusaineiston analyysiprosessissa hyödynnettiin induktiivista sisällönanalyysia. Induktiivisen sisällönanalyysin mukaan aineiston luokittelu perustuu aineistolähtöiseen päättelyyn, mitä ohjaa tutkimuskysymykset. Tämän menetelmän käyttö oli aiheellista, sillä aiempi tieto tutkimuksen aiheesta on vähäistä. Analyysi tehtiin vaiheittain pelkistämisen, luokittelun sekä abstrahoinnin mukaan. (Kankkunen & Vehviläinen-Julkunen, 2009, 163–167.)

Laadullisen aineiston, eli kyselylomakkeen avointen kysymysten vastausten analyysiprosessi alkoi keräämällä saadut vastaukset yhteen tiedostoon. Seuraavaksi aineistoa käytiin läpi useaan kertaan ja tutustuttiin saatuun sisältöön. Aineistosta alettiin tehdä pelkistysia, eli tiivistimme alkuperäisilmaisujen sisältöä, mutta vastauksissa käytetyt termit pyrittiin pitämään mahdollisimman samoina pelkistysten kanssa. (Kyngäs & Vanhanen, 1999.) Ruotsiksi ja englanniksi saadut vastaukset käännettiin suomeksi vastaajien anonymiteetin säilyttämiseksi. Avoimia kysymyksiä oli neljä, ja näiden kysymysten aiheista muodostui neljä yläkategoriaa. Alakategorioiden muodostamiseksi aineisto luokiteltiin, eli ryhmiteltiin pelkistetyt ilmaukset samankaltaisuuden ja yhteisten ominaisuuksien perusteella aihealueittain. Yhteensä saatiin kaksikymmentäkaksi alakategoriaa, jotka jakaantuvat yläkategorioiden alle. Alakategoriat saivat niiden sisältöä kuvaavan nimen. (Kankkunen & Vehviläinen-Julkunen, 2009, 167–169.) Saadut luokitukset kattoivat kerätyn aineiston hyvin. Yhdistäväksi kategoriaksi nimettiin tutkimusaihetta kuvaava nimi. Luokitteluista tehtiin kuvio, joka havainnollistaa luokitteluprosessin (Kuvio 1.).

5 TUTKIMUKSEN TULOKSET

Tässä kappaleessa esitellään tutkimuksen tulokset, eli Vaasan isäneuvolan asiakkaiden kokemukset isäneuvolan toiminnasta. Kvantitatiivinen aineisto on kuvattu taulukoilla (Taulukko 1., Taulukko 2.). Kvalitatiivisen aineiston analysointia ja tulosten kategoriointia on havainnoitu kuviolla (Kuvio 1.).

5.1 Määrällisen osion tulokset

5.1.1 Aineiston kuvaaminen

Yhteensä vastaajia oli 19. Nuorin vastaaja oli 22 vuotta ja vanhin 39 vuotta. Keskimäärin vastaajat olivat 31-vuotiaita (ka 31,05). Jokainen vastaajista oli avo- tai avioliitossa. Pienellä osalla vastaajista ylin koulutus oli peruskoulu ja kymmenesosalla ammattikoulu tai -opisto. Vähän yli puolella vastaajista ylin koulutus oli alempi korkeakoulututkinto ja ylemmän korkeakoulun oli käynyt neljäsosa vastaajista. Lähes kaikki vastaajat kertoivat olevansa työelämässä, hyvin pieni osuus oli opiskelijoita. Suurimmalle osalle vastaajista käynti isäneuvolassa oli ensimmäinen ja vajaalle viidesosalle vastaajista toinen. (Taulukko 1.)

Kaikki vastaajat olivat täysin tai jokseenkin samaa mieltä siitä, että käynti tuki tekemään terveellisiä valintoja, keskusteluaiheet olivat mielenkiintoisia, he saivat keskustella haluamastaan aiheesta, käynti oli sopivan mittainen ja he voisivat tulla isäneuvolaan mahdollisesti uudelleen. Yksittäisiä vastaajia lukuun ottamatta oltiin täysin tai jokseenkin samaa mieltä siitä, että isäneuvolasta sai tietoa ja tukea isyyteen liittyvistä asioista, sai tukea parisuhteeseen ja mahdollisuus kehonkoostumusmittaukseen oli hyödyllinen. Yli puolet vastaajista oli sitä mieltä, että tapaamiskertoja isäneuvolassa saisi olla enemmän (58 %). Väite ryhmämuotoisista tapaamisista jakoi mielipiteitä; 37 % pitäisi mahdollisena, että tapaamiset voisivat olla ryhmässä ja 64 % tulisi mieluummin yksilökäynnille. Kaikki vastaajat olivat täysin tai jokseenkin samaa mieltä siitä, että voisivat tulla isäneuvolaan mahdollisesti uudestaan. (Taulukko 2.)

Taulukko 1. Kyselyyn vastanneiden taustamuuttajat (N=19)

Taustamuuttajat	n	%
Ikä		
22–30 vuotta	9	47
31–39 vuotta	10	53
Siviilisäät		
avioliitossa/avoliitossa	19	100
eronnut/asumuserossa	0	0
Ylin koulutus		
peruskoulu	1	5
ammattikoulu/ -opisto	2	11
lukio	0	0
alempi korkeakouluaste	11	58
ylempi korkeakouluaste	5	26
tutkijakoulutusaste	0	0
Työelämästatus		
työelämässä	18	95
työtön/lomautettu	0	0
opiskelija	1	5
Kuinka mones kerta isäneuvolassa		
ensimmäinen	16	84
toinen	3	16
kolmas tai enemmän	0	0

Taulukko 2. Suorat jakaumat väittämistä (N=19)

Väittämät	Samaa mieltä n (%)	Jokseenkin samaa mieltä n (%)	Jokseenkin eri mieltä n (%)	Eri mieltä n (%)
Käynti tuki minua tekemään terveellisiä valintoja	6 (32)	13 (68)	0 (0)	0 (0)
Keskusteluaiheet olivat mielenkiintoisia	17 (90)	2 (10)	0 (0)	0 (0)
Sain tietoa ja tukea isyyteen liittyvissä asioissa	13 (68)	5 (26)	1 (5)	0 (0)
Sain tukea parisuhteeseen	7 (37)	9 (47)	3 (16)	0 (0)
Sain keskustella haluamastani aiheesta	15 (79)	4 (21)	0 (0)	0 (0)
Mahdollisuus kehonkoostumusmittaukseen on hyödyllinen	16 (84)	2 (11)	1 (5)	0 (0)
Käynti oli sopivan pituinen	18 (95)	1 (5)	0 (0)	0 (0)
Käynti oli minulle tarpeellinen	10 (53)	5 (26)	4 (21)	0 (0)
Käynti vahvisti itseluottamustani tulevaan vanhemmuuteen	6 (32)	12 (63)	0 (0)	1 (5)
Tapaamiskertoja saisi olla enemmän	4 (21)	7 (37)	5 (26)	3 (16)
Tapaamisia voisi olla ryhmämuotoisina	2 (11)	5 (26)	6 (32)	6 (32)
Voisin tulla isäneuvolaan mahdollisesti uudestaan	16 (84)	3 (16)	0 (0)	0 (0)

5.1.2 Isien saama tuki isäneuvolasta

Tarkasteltaessa isien saamaa tukea isäneuvolasta voidaan todeta, että 90 % vastaajista oli erityisen tyytyväisiä ja joka kymmenes oli tyytyväinen käynniltä saatuun tukeen.

Taustamuuttujien välillä ei ollut yhteyttä saatuun mielipiteeseen: Vastaajien ikä, siviilisääty, ylin koulutus sekä työelämässä olo tai opiskelu eivät olleet yhteydessä saatuun mielipiteeseen. Niin ikään käyntikertojen määrästä riippumatta vastaajat olivat tyytyväisiä käynniltä saatuun tukeen. Noin 90 % ensikertalaisista oli erityisen tyytyväisiä ja noin joka kymmenes oli tyytyväinen. Kaikki isät, jotka olivat isäneuvolassa toista kertaa, olivat saatuun tukeen erityisen tyytyväisiä.

5.1.3 Isien koettu hyöty

Tarkasteltaessa isien saamaa hyötyä isäneuvolasta voidaan todeta, että noin kaksi kolmasosaa oli erityisen tyytyväisiä ja noin kolmasosa oli tyytyväinen isäneuvolakäynniltä saatuun hyötyyn.

Taustamuuttujien välillä ei ollut yhteyttä saatuun mielipiteeseen: Vastaajien ikä, siviilisääty tai ylin koulutus eivät olleet yhteydessä saatuun mielipiteeseen. Työelämästatuksesta riippumatta, tässä tutkimuksessa reilu kaksi kolmasosaa oli erityisen tyytyväisiä ja vajaa kolmasosa oli tyytyväinen isäneuvolakäynniltä saatuun hyötyyn. Opiskelijoiden vastauksissa ilmeni pientä eroa, mutta tulosta ei voida yleistää pienen vastaajamäärän takia. Niin ikään käyntikertojen määrästä riippumatta vastaajat olivat tyytyväisiä käynniltä saatuun hyötyyn. Vajaa kaksi kolmasosaa olivat erityisen tyytyväisiä ja vajaa kolmasosa oli tyytyväinen isäneuvolakäynniltä saatuun hyötyyn. Kaikki isät, jotka olivat isäneuvolassa toista kertaa, olivat koettuun hyötyyn erityisen tyytyväisiä tässä tutkimuksessa.

5.1.4 Isien mielipiteet palvelun kehittämisestä

Tutkittaessa isien mielipiteitä isäneuvolan kehittämisestä, voidaan todeta, että vastaajista noin kolme neljäsosaa oli tyytyväisiä käyntiin tällaisenaan ja noin yksi neljäsosa kannattaisi muutoksia.

Tämän tutkimuksen mukaan vastaajien näkemykset ja tarpeet isäneuvolan kehittämisestä eivät ole yhteydessä vastaajien ikään, siviilisäätyyn, ylimpään koulutukseen tai työelämästatukseen. Voidaan vain todeta, että peruskoulun, ammattikoulun ja -opiston käyneistä kaksi kolmasosaa oli sitä mieltä, että isäneuvolakäynti on hyvä tällaisenaan ja yhdellä kolmasosalla olisi jonkinlaisia kehittämistoiveita. Alemman ja ylemmän korkeakoulun käyneistä vastaajista kolme neljäsosaa olivat tyytyväisiä käyntiin tällaisenaan ja yksi neljäsosa kaipaisi muutoksia. Työelämässä olevista vastaajista yli kolme neljäsosaa pitäisi käynnin tällaisena ja vajaa neljäsosa tekisi muutostoimenpiteitä. Myös opiskelijoilla olisi kehittämistoiveita käynnin

suhteen. Niistä isistä, jotka olivat isäneuvolassa ensimmäistä kertaa, yli kaksi kolmasosaa ei tekisi muutoksia käyntiin, kun taas vajaa kolmasosa toivoisi muutoksia. Isät, jotka olivat isäneuvolassa toista kertaa, eivät tekisi käyntiin muutoksia, vaan pitäisivät sen nykyisen kaltaisena.

5.2 Laadullisen osion tulokset

Kokemuksia Vaasan isäneuvolasta

Vaasan isäneuvolan asiakkaiden kokemukset ja vastaukset avoimiin kysymyksiin isäneuvolasta jakautuvat neljään yläkategoriaan: Syy tulla isäneuvolaan, Käynnillä tärkeintä, Toiveita käynnille ja Käynnin kehittäminen (Kuvio 1.).

5.2.1 Syy tulla isäneuvolaan

Yläkategoria Syy tulla isäneuvolaan muodostuu alakategorioista Tarjotun mahdollisuuden hyödyntäminen, Mielenkiinto, Mahdollisuus kehonkoostumusmittaukseen, Lisätiedon saaminen isyydestä, Ulkopuolinen keskustelija ja Terveysneuvonta (Kuvio 1.).

Tarjotun mahdollisuuden hyödyntäminen. Isäneuvolan asiakkaat kertoivat, että tulivat isäneuvolaan siksi, että sitä oli heille tarjottu ja ehdotettu. Moni ei ollut tiennyt tai kuullut tällaisesta mahdollisuudesta ennen raskautta, mutta äitiysneuvolakäynnin yhteydessä isille kerrotun ja esitteistä saadun tiedon perusteella isät tarttuivat tilaisuuteen.

”Sain mahdollisuuden osallistua isäneuvolaan ja ajattelin sen olevan hauska kokemus.”

Mielenkiinto. Isäneuvolan vastaajat olivat tulleet asiakkaiksi, koska käynti oli vaikuttanut heistä mielenkiintoiselta. Mielenkiinnon herääminen oli voinut syntyä erilaisten syiden takia, esimerkiksi käynnin sisällön tai palvelun erityislaatuisuuden. Jotkut kokivat, että ainoastaan isille suunnattu käynti tuntui todella

tarpeelliselta, vaikka isät saavatkin osallistua äitiysneuvolan käynneille raskaana olevan kanssa.

”Mielenkiinnosta palvelua kohtaan ja kerrankin isiä huomioidaan.”

Mahdollisuus kehonkoostumusmittaukseen. Yksi asia, joka houkutteli monta vastaajista isäneuvolaan tulemisessa, oli mahdollisuus päästä kehonkoostumusmittaukseen. Joitain vastaajista kiinnosti esimerkiksi saada tietää kehonsa rasvaprosentti tai lihasmassan määrä.

”Inbody-mittaus oli hyvä motivaattori.”

”Tarkistaakseni kehoni rasvaprosentin.”

Lisätiedon saaminen isyydestä. Jotkut isät vastasivat, että tulivat isäneuvolakäynnille saadakseen lisätietoa isyydestä. Ensimmäistä kertaa isäksi tuleville tämä tuntui hyvältä tilaisuudelta ja käynnille uskaltautui tulemaan matalalla kynnyksellä, koska isäneuvolan työntekijä oli tuttu koko odotusajalta.

”Koin sen hyvänä tilaisuutena saada lisätietoa vanhemmuuteen liittyen. Kyseessä oli ensimmäinen kertani, kun tulin isäksi, joten mielessä oli aika paljon kysymyksiä vanhemmuuteen liittyen.”

Ulkopuolinen keskustelija. Osa isäneuvolan asiakkaista halusi tulla käynnille siksi, että saisi keskustella tilanteen ulkopuolisen kanssa tai ilman omaa kumppania. Toisaalta ulkopuolinen keskustelija oli jo ennestään tuttu, mikä koettiin positiivisena asiana.

”Lähinnä sen takia, että siitä voi saada jotain irti ja ulkopuolisen keskustelijan tulevaan isyyteen liittyen.”

Terveysneuvonta. Jotkut halusivat tulla isäneuvolaan saadakseen tietoa terveyden edistämisestä ja oman hyvinvointinsa huolehtimisesta. Tulevaan vanhemmuuteen liittyen omat terveystottumukset tuntuivat kaipaavan tarkastelua ja muutama vastaaja oli valmis kuulemaan neuvoja esimerkiksi syömisen tai liikuttamisen suhteen.

”Kokeillakseni ja saadakseni vinkkejä terveydestä ja ruokavaliosta.”

5.2.2 Käynnillä tärkeintä

Yläkategoria Käynnillä tärkeintä muodostuu alakategorioista Kehonkoostumusmittaus, Keskustelu omista aiheista, Keskustelu terveydestä, Keskustelu isyydestä, Keskustelu parisuhteesta ja Terveyden edistäminen (Kuvio 1.).

Kehonkoostumusmittaus. Suuri osa vastaajista mainitsi tärkeäksi asiaksi käynnillä kehonkoostumusmittauksen. Monet kokivat sen isona motivaattorina käynnille tulemisessa ja mittauksesta saadut tiedot herättivät paljon keskustelua käynnin aikana. Konkreettiset luvut oman kehon terveydestä olivat joillekin tärkeitä ja merkityksellisiä ja antoivat motivaatiota oman terveyden eteen panostamisessa.

”Kehonkoostumusmittaus oli kiinnostava.”

Keskustelu omista aiheista. Vastaajat kokivat tärkeäksi keskustelut heidän itsensä esiin tuomista asioista. Monilla ensimmäistä kertaa isäksi tulevilla oli paljon kysymyksiä mielessään ja he kokivat arvokkaana, että niistä keskusteltiin. Isäneuvola tuntui luotettavalta paikalta keskustella itseä pohdituttavista asioista. Vastaajat olivat kokeneet, että hoitajalla on hyvä pohja ja perusta keskusteluun, mutta keskusteluun sai vapaasti vaikuttaa myös itse. Kun asiakkaat saivat tuoda esille omia huoliaan ja vastauksia niihin, he tunsivat olevansa itsevarmempia tulevan suhteen.

”Mahdollisuus keskustella itseä arveluttavista asioista.”

”Hoitajalla oli hyvä runko pitää keskustelu alueella mutta koin että pystyi keskustelemaan hiukan aiheen vierestäkin. Itselle jäi hyvin mieleen huolist/ kehityskohteista keskustelut. Tämä lisäsi itsevarmuutta tulevaan.”

Keskustelu terveydestä. Isäneuvolan vastaajat mainitsivat tärkeäksi keskustelunaiheeksi terveyden ja hyvinvoinnin. He kokivat arvokkaana saada tietoa terveydestään ja mahdollisista kehittämiskohteista. Keskustelu terveydestä saattoi juontua asiakkaan omista kysymyksistä tai kehonkoostumusmittauksesta ilmenevistä asioista.

”Keskustelu terveydestä yleisesti.”

Keskustelu isyydestä. Monet vastaajat kokivat yhtenä tärkeimmistä asioista isyydestä puhumisen. Sekä itse esille tuomat kysymykset sekä terveydenhoitajan keskustelunaloitukset olivat merkityksellisiä. Vastauksissa nousi esille yleisesti isyyden aiheena, tuleva vanhemmuus ja myös molempien vanhempien tehtävät. Vastaajien kokemuksista välittyi tunne käynnin tarpeellisuudesta. Vastaajat kokivat arvokkaana, että heitä huomioitiin ja heidän tunteensa omasta isyydestä vahvistui käynnin myötä. Käynti isäneuvolassa on ollut paikka saada yksilöllistä tukea. Joillekin isyydestä puhuminen ilman puolisoa oli tärkeää.

”Tärkeimpiä olivat mielestäni mahdollisuus kertoa odotuksista isäksi tuohon liittyen ja kysyä mahdollisista askarruttavista asioista.”

”Saada vahvistusta odotuksen loppumetreille sekä yleensä tunteen, että myös isää huomioidaan odotusaikana.”

Keskustelu parisuhteesta. Isät kokivat käynnin yhdeksi tärkeäksi anniksi mahdollisuuden saada keskustella parisuhteesta. Isäneuvolan työntekijä on perheelle tuttu ja tietää tilanteesta, mikä luo turvallisuutta. Isät kokivat tärkeäksi saada kysyä kysymyksiä ilman oman kumppanin läsnäoloa.

”Parisuhteesta keskustelu oli tärkeää.”

Terveyden edistäminen. Osa vastaajista nosti tärkeäksi asiaksi terveyden kartoituksen ja piti siitä käytyjä keskusteluja tärkeänä. Pieni osa vastaajista koki tärkeänä saada tietoa ravitsemuksesta ja neuvoja ruokavalion suhteen. Osa isistä oli motivoitunut panostamaan omaan terveyteensä ja hyvinvointiinsa tulevan perheenlisäyksen vuoksi.

”Hyvinvointini tarkistus ja siitä keskustelu oli tärkeää.”

”Tieto ruokavaliosta ja ravitsemuksesta yleisesti.”

5.2.3 Toiveita käynnille

Yläkategoria Toiveita käynnille muodostuu alakategorioista Käytännön harjoittelu ja Keskustelu isyydestä syntymän jälkeen (Kuvio 1.).

Käytännön harjoittelu. Isäneuvolan asiakkaat kokivat, että käynnillä olisi voinut olla hyvä käydä läpi vauvanhoitoon liittyviä perusasioita, kuten vaipanvaihto, kan-toasennot ja kapalointi, joita isänkin olisi hyvä osata. Käytännön asioiden harjoittelemisen olisi tuntunut tarpeelliselta varsinkin ensimmäisen lapsen kohdalla.

”Käytännön asioiden harjoittelemista olisi voinut olla, esimerkiksi vaipan vaihto ja kylvettäminen.”

Keskustelu isyydestä syntymän jälkeen. Pieni osa vastaajista oli sitä mieltä, että käynnillä olisi voitu enemmän keskittyä isän rooliin arjessa lapsen syntymän jälkeen ja vähemmän ajasta ennen syntymää. Toisaalta jotkut isät kertoivat vastauksissaan, että käynnillä sai keskustella mistä tahansa ja pystyi kysymään, jos halusi tietää jotain.

”Olisi voinut enemmän puhua isän osasta kun lapsi on syntynyt.”

Todella suuri osa isistä oli vastannut, että käynniltä ei puuttunut mitään, ja se oli hyvä juuri tällaisenaan. Oli vastattu myös, että ei ole parannusehdotuksia, koska ei ollut ennako-odotuksiakaan.

5.2.4 Käynnin kehittäminen

Yläkategoria Käynnin kehittäminen muodostuu alakategorioista Käytännön asiat, Lisää terveystarkastuksia, Kohdennetumpi saatavuus, Toinen käynti syntymän jälkeen, Lisää käyntejä, Ryhmäkäyntejä, Keskustelu isän roolista syntymän jälkeen ja Ennako-informointi (Kuvio 1.).

Käytännön asiat. Yksi eniten vastatuista kehittämistoiveista oli käytännön harjoitteiden lisääminen käynnille. Tätä ideaa ehdotettiin erityisesti ensimmäistä lasta odottaville, kun monet asiat vauvan hoitoon liittyen ovat vieraita. Ilmeni, että

tällaista tietoa, opastusta ja yksilöllistä ohjeistusta ei juurikaan ole mahdollista saada muualta. Isät olivat vastauksissa huomioineet, että toki tietoa vauvanhoidosta ja muista käytännön asioista löytää internetistä, mutta näkisivät arvoa siinä, että niihin tutustuttaisiin tällaisen käynnin yhteydessä.

”Enemmän lapsen päivittäiseen hoitoon liittyviä käytännön asioita opettaen etenkin, jos kyseessä on ensimmäinen lapsi.”

”Mielestäni hyvä lisä olisi, että vastaanotolla kerrattaisiin ihan vauvan hoitoon liittyviä perusasioita vaippojen vaihdosta ihon hoitoon ja yövalvomiin asti. Koin, että nämä olisivat olleet ensiarvoisen tärkeitä tietoja, kun vauvan ensiviikot ovat niin täynnä uutta tietoa, että olisi hyvä ollut olla tällaista perustietoa jo entuudestaan.”

Lisää terveystmittauksia. Osa isänevolan asiakkaista toivoi vastauksissaan, että kehonkoostumusmittauksen lisäksi voisi olla muitakin terveyden fyysisiä mittauksia. Nämä mittaukset voisivat antaa motivaatiota panostaa omaan hyvinvointiin ennen lapsen syntymää.

”Voisi olla myös muuta terveydentilan tarkkailua. Veri, uni, mitä näitä nyt on.”

”Enemmän mittauksia isälle, että tietää onko terve.”

Kohdennetumpi saatavuus. Osa asiakkaista ehdotti, että isäneuvolakäyntiä voitaisiin tarjota kaikille, mutta vain ensimmäisen raskauden ja lapsen aikana.

”Tarjolla kaikille, mutta ei välttämättä kuin ensimmäiselle lapselle.”

Toinen käynti syntymän jälkeen. Useasti esiin noussut kehittämisidea oli toinen käyntikerta lapsen syntymän jälkeen. Käyntiä syntymän jälkeen perusteltiin sillä, että sitten on enemmän kysymyksiä ja voisi vielä harjoitella tai kysyä jotain, mitä on tullut eteen vasta syntymän jälkeen. Silloin voisi käydä läpi, miten arki on lähtenyt sujumaan vauvan kanssa ja mitkä asiat ovat tarpeellisia oman lapsen kohdalla.

”Voisi olla myös jälkikäynti, jossa voisi käydä synnytyksen jälkeisiä asioita läpi ja ehkä vielä harjoitella jotain asioita tai kysyä asioita mitä on ehkä tullut eteen vasta kun vauva on syntynyt.”

”Voisi olla mahdollisesti toinen kerta vauvan syntymän jälkeen. Missä käy-täisiin läpi kuinka on lähtenyt arki kulkemaan.”

Lisää käyntejä. Toinen käyntien määrään liittyvä toive oli käyntien määrän lisääminen yleisesti, joko ennen lapsen syntymää tai sen jälkeen. Vastauksista oli selvää, että lisäkäynnit olisivat mieluisia ja niille olisi tarvetta. Käynnillä keskusteltuja asioita oli voinut jäädä pohtimaan, ja näihin olisi ollut hyvä palata ammattilaisen kanssa vielä uudelleen.

”Toinen käynti lapsen synnyttyä tai ennen syntymää.”

”Enemmän kertoja. Mielestäni kertoja voisi olla esimerkiksi kaksi tai kolme, joissa voisi esimerkiksi ensimmäisellä käynnillä miettiä tiettyjä asioita, ja toisella käynnillä käydä ajatuksia läpi uudelleen, kun keskusteltuja asioita on ehtinyt työstää.”

Ryhmäkäyntejä. Osa asiakkaista nosti kehittämistoiveeksi ryhmäkäynnit. Ryhmäkäynneillä isät voisivat saada vertaistukea ja tutustua muihin samassa tilanteessa oleviin ja jakaa ajatuksiaan. Monet kokivat, että isän huomiointi jää melko vähäiseksi äitiysneuvolakäynneillä sekä perhevalmennuksissa. Tutun hoitajan läsnä ollessa kysymyksiin saataisiin faktatietoa ja erilaisia kokemuksia. Tällä tavalla käynnit voisivat olla näkökulmiltaan monipuolisempia.

”Ryhmätapaaminen voisi olla hyvä ajatus. Äidit ryhmäytyvät verrannollisesti helpommin esimerkiksi vauvakerhossa. Oma kokemukseni isyysvaapaalta oli, että vauvakerhoissa ei käynyt paljon muita isäihmisiä. Näin ollen tulevat isät saisivat tutustua toisiinsa ja luoda verkostoa sekä jakaa ajatuksia.”

”Enemmän käyntiä ja ryhmässä muitten isän kanssa olemista.”

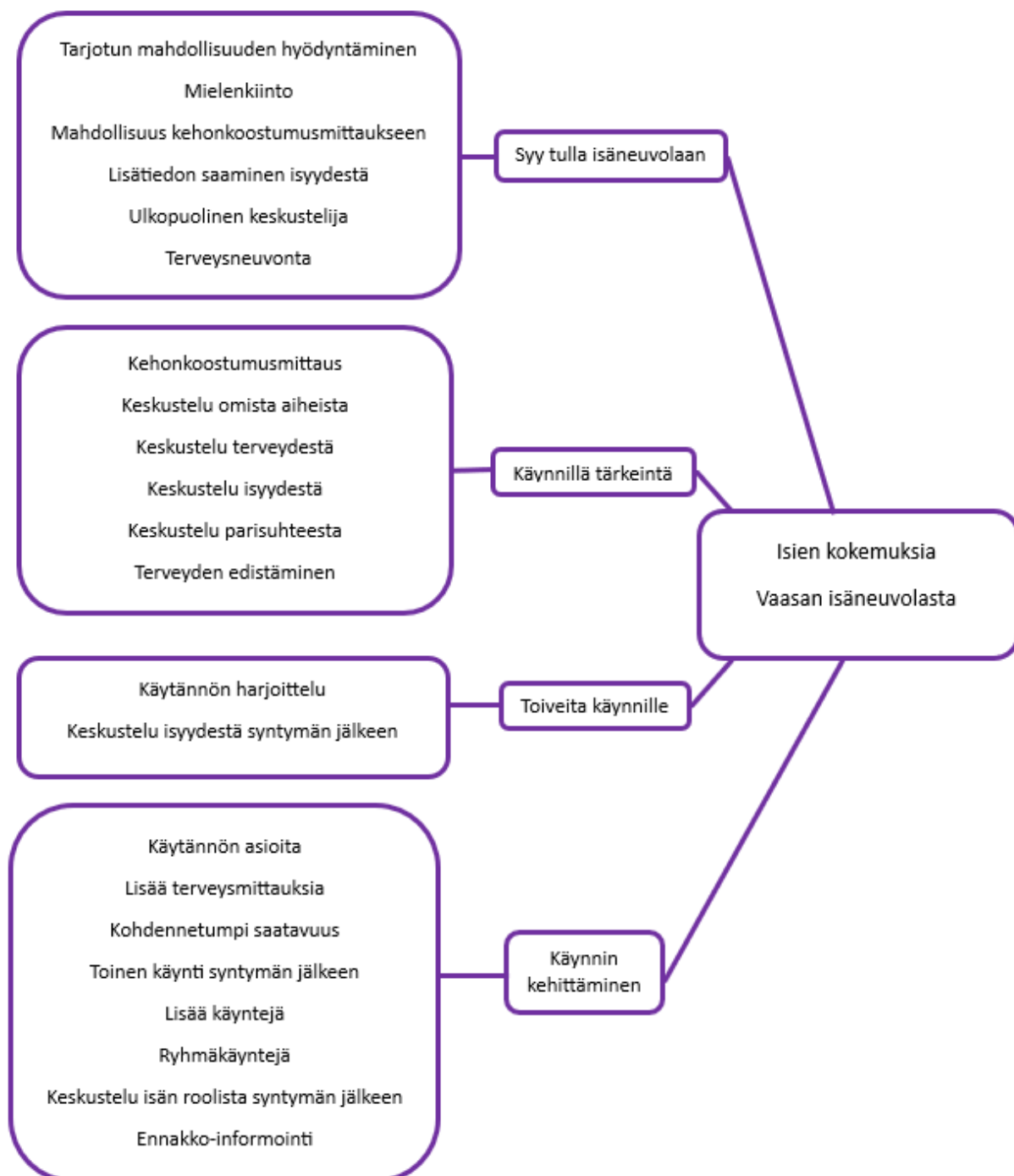
Keskustelu isän roolista syntymän jälkeen. Isäneuvolan asiakkailla oli toiveita siitä, että käytäisiin keskustelua, joka keskittyisi isän rooliin ja isyyteen käytännössä, kun lapsi on syntynyt.

”Enemmän keskustelua isän roolista syntymän jälkeen.”

Ennakko-informointi. Osa asiakkaista toivoi saavansa enemmän tietoa etukäteen käynnin sisällöstä ja tarkoituksesta äitiysneuvolakäynnin aikana. Näin vastanneet isät kertoivat, että luultavasti asiasta kerrottiinkin, mutta se saattoi unohtua, sillä äitiysneuvolakäynnit koetaan hyvin äitikeskeisinä.

”Parempi alustus kun tapaamista sovitaan, jotta tietää tarkemmin mitä odottaa.”

Kuvio 1. Isien kokemuksia Vaasan isäneuvolasta

6 POHDINTA

Tässä kappaleessa pohditaan tutkimuksen eettisyyttä ja luotettavuutta sekä saatuja tutkimustuloksia. Lisäksi tehdään tutkimuksen johtopäätökset ja pohditaan jatkotutkimusaiheita.

6.1 Tutkimuksen etiikka

Tutkimuksessa noudatettiin Tutkimuseettisen neuvottelukunnan (2019) ohjeita. Tutkimusta varten haettiin tutkimuslupa ja tutkimus toteutettiin tutkimussuunnitelman mukaisesti. Tutkittaville annettiin saatekirje (Liite 1., Liite 2.), jossa kerrottiin muun muassa tutkimuksen tarkoituksesta, tutkittavien anonymiteetin säilymisestä sekä tutkimukseen osallistumisen vapaaehtoisuudesta.

Tutkijat kunnioittivat tutkimukseen osallistuvien henkilöiden ihmisarvoa ja itsemääräämisoikeutta. Tutkijat toteuttivat tutkimuksensa niin, ettei tutkittaville aiheutunut tutkimuksesta merkittäviä riskejä, vahinkoja tai haittoja. Tutkimukseen osallistuminen oli vapaaehtoista ja tutkimuksen keskeyttäminen oli sallittua. Tutkittaville selvitettiin tieto tutkimuksen sisällöstä, henkilötietojen käsittelystä ja tutkimuksen käytännön toteutuksesta eli esimerkiksi siitä, mitä tutkimukseen osallistuminen käytännössä tarkoittaa ja miten kerättävän tutkimusaineiston käsittely ja säilyttäminen on suunniteltu. Tutkittaville annettiin totuudenmukainen ja selkeä kuva tutkimuksen tavoitteista ja osallistumisen mahdollisista haitoista ja riskeistä. Myös mahdollisista hyödyistä kerrottiin tutkittaville. (Tutkimuseettinen neuvottelukunta, 2019.)

6.2 Tutkimuksen luotettavuus

Kvalitatiivisen tutkimuksen luotettavuutta voidaan arvioida uskottavuuden, vahvistettavuuden, refleksiivisyyden ja siirrettävyyden avulla (Kylmä & Juvakka, 2012, 127–129).

Tutkimuksen uskottavuus täyttyy, sillä siihen ovat vastanneet Vaasan isäneuvolan asiakkaat, joilla on kokemusta palvelusta, ja edustavat tutkimusaihetta parhaiten. Aineisto vastaa tutkimuskysymyksiin kattavasti ja kyselylomake mahdollisti erilaiset vastausmahdollisuudet; Likert-asteikolliset sekä avoimet kysymykset. Aineistonkeruumenetelmänä kyselylomake oli tähän tutkimukseen soveltuvin, koska sen avulla saatiin mahdollisimman paljon vastauksia isäneuvolan asiakkailta ja vastaajat uskalsivat vastata kysymyksiin rehellisesti ja anonyymisti. Käyttämällä sekä kvalitatiivista että kvantitatiivista menetelmää saimme monipuolisesti tietoa. Analyysiprosessin aikana tutkijoiden tekemä tulkinta vastausten ryhmittelystä on saattanut vaikuttaa tutkimuksen tuloksiin, mutta luokittelun tekeminen yhteistyössä ja yksimielisyys analyysistä kuitenkin vahvistavat uskottavuutta. Analyysin vaiheet on kuvattu Tutkimuksen toteutus -kohdassa. Saadut tulokset on kuvattu taulukoihin ja kuvioon, joista ne ovat selkeästi luettavissa. Tulosten luotettavuutta on tarkasteltu Tutkimustulosten pohdinta -osiossa. Uskottavuutta olisi vahvistanut suurempi aineisto eli vastaajamäärä. Lisäksi uskottavuutta voisi vielä vahvistaa kertomalla lukijalle selkeämmin tutkimuksen vahvuudet ja rajoitukset.

Tutkimuksen siirrettävyyden arvioinnissa huomioidaan, että aineistonkeruu ja tutkimuskonteksti on kuvattu Tutkimuksen toteutus -osiossa. Myös osallistujien valinta on perusteltu. Analyysin vaiheita olisi voitu avata vielä yksityiskohtaisemmin. Tutkimuksen tuloksissa on käytetty suoria lainauksia haastatteluteksteistä. Tutkimuksen siirrettävyyteen vaikuttaa pieni otoskoko. Toisaalta jokainen yksilö kokee käynnit erilaisina ja tutkimustulokset ovat todellisia kokemuksia halutulta kohde-ryhmältä. Analysointia on havainnollistettu kuvion (Kuvio 1.) avulla, mutta tutkimuksen etenemistä olisi voitu havainnollistaa vielä enemmän. Saatuja tuloksia voidaan siirtää esimerkiksi muiden paikkakuntien isäneuvoloihin. Toisaalta saadut tulokset ovat yksilöiden kokemuksia, eikä niitä voida yleistää kaikkien isäneuvoloiden asiakkaiden kokemuksiksi. Tutkimustulokset voivat osin olla siirrettävissä myös isäneuvolan asiakkaiden ulkopuolelle.

Tutkimuksen refleksiivisyyttä tutkiessa voidaan todeta, että tutkimus on toteutettu tieteellisen tutkimuksen toteuttamista yleisesti ohjaavin periaattein. Tutkijat olivat erittäin kiinnostuneita isäneuvolan toiminnasta ja mielenkiinnon takia aihe valikoitui käsiteltäväksi tutkimukseen. Tutkijoiden oma mielipide ja kiinnostus isäneuvolaa kohtaan eivät ole kuitenkaan vaikuttaneet tutkimustuloksiin.

Vahvistettavuutta arvioidessa huomioidaan, että tutkimusprosessi on kirjoitettu näkyville Tutkimuksen toteutus -kohtaan, mutta valintoja olisi voinut perustella enemmän. Aiheen vähäisestä aikaisemmasta tutkimustiedosta huolimatta tutkimuksesta saadut tulokset vahvistavat niitä, eli isäneuvolalle on tarvetta ja käynneille toivotaan jatkoa ja laajentamista.

6.3 Tutkimustulosten pohdinta

Tutkimustuloksissa korostuu tutkimukseen osallistuneiden kokemukset, jotka tuovat arvokasta tietoa isäneuvolan toiminnasta ja kehittämisideoita tulevaisuuden suhteen. Suurempi aineisto olisi tuottanut yleistettävämpiä tuloksia. Toisaalta oli oletettavissa, että vastaajamäärä jäisi melko vähäiseksi, koska isäneuvolan toimintakin on vielä verrattain pientä. Kattavamman aineiston myötä olisi saatu paremmat summamuuttujat ja olisi selkeästi voitu käyttää erillisiä kysymyspattereita, joissa jokaisessa osiossa olisi käytetty yksittäistä väittämää vain kerran. Nyt tässä tutkimuksessa yksittäisiä väittämiä käytettiin osin kahdessa summamuuttujassa. Kvantitatiivinen aineisto uudelleenluokiteltiin luokkiin Erittäin tyytyväinen ja Tyytyväinen, että voitiin ristiintaulukoida, mutta on huomionarvoista, että kaikki vastaajat olivat kuitenkin tyytyväisiä. On myös olennaista huomioida, että moni oli vastannut kysymykseen käynnin kehittämisestä niin, että isäneuvolassa ei olisi mitään muutettavaa, ja että käynti oli ollut hyvin toimiva juuri tällaisenaan.

Tutkimustulosten luotettavuutta vahvistaa se, että tulokset ovat kohderyhmän omia kokemuksia ja mielipiteitä isäneuvolan toiminnasta. Osalla vastaajista on kokemusta isäneuvolasta jo kahden käynnin verran. Koska aineistonkeruumenetelmänä oli kyselylomake, eikä haastattelu, tulkintavirheitä ei ole tullut aineistoa

litteroidessa. Luotettavuutta vahvistaa myös se, että aiemmin tehdyt tutkimukset vahvistavat tämän tutkimuksen tuloksia.

Tutkijat ovat tyytyväisiä saatuun aineistoon ja uskovat tutkimustulosten olevan arvokasta tietoa erityisesti Vaasan äitiysneuvolalle, missä tutkimukseen vastanneet isät ovat asioineet. Tutkimuksessa saadusta tiedosta isäneuvolasta voi olla hyötyä tietoisuuden lisäämisessä yleisesti ja yhteiskunnallisesti ja lisäksi tutkimus voi auttaa erilaisten isien ja heidän yksilöllisten tarpeidensa tukemisessa perhehoitotyössä. Myös esimerkiksi terveydenhoitajakoulutuksessa voitaisiin käsitellä enemmän teemoja isyyteen liittyen ja kertoa isäneuvolan mahdollisuuksista.

6.4 Johtopäätökset ja jatkotutkimusaiheet

Tutkimuksessa voidaan todeta, että isät olivat tyytyväisiä käyntiin isäneuvolassa ja he kokivat käynnin hyödyllisenä. Tavoitteena oli selvittää, minkälaista tukea ja mitä hyötyä asiakkaat ovat isäneuvolasta saaneet. Tutkimustulosten mukaan isät saivat käynnillä tietoa terveyden edistämisestä, tukea tulevaan vanhemmuuteen liittyen ja keskustella heidän itse esille tuomista aiheistaan. Lisäksi asiakkaan halutessa käynnillä tehtiin myös kehonkoostumusmittaus, josta monet kokivat saaneensa hyötyä oman terveyden edistämiseen. Tärkeänä koettiin isyydestä puhuminen ja isyyden tunteen vahvistaminen sekä parisuhteesta keskustelu.

Tutkimuksen tavoitteena oli myös selvittää asiakkaiden toiveita ja ideoita isäneuvolan kehittämisen suhteen. Tuloksista ilmeni, että enemmän olisi kaivattu konkreettista käytännön asioiden harjoittelua, esimerkiksi vaipanvaihtoa tai kantoasentojen opettelua. Isäneuvolakäynnit lisäsivät isien itseluottamusta tulevan vanhemmuuden suhteen. Osa isistä oli sitä mieltä, että käynnillä olisi voitu keskittyä vielä enemmän terveyden mittaamiseen, ja osa toivoi ryhmämuotoisia tapauksia. Ryhmäkäynnit eivät kuitenkaan saaneet niin suurta kannatusta kuin yksilökäyntien lisääminen, sillä noin puolet asiakkaista olivat sitä mieltä, että käyntejä isäneuvolassa saisi olla enemmän kuin yksi. Toisen käynnin ajankohta voisi olla vasta lapsen syntymän jälkeen. Saatujen tulosten perusteella voidaan päätellä,

että isät kokevat tarvetta isäneuvolalle useamman käynnin verran ja kaipaavat tukea isyyteen. Lisäksi he ovat halukkaita panostamaan omaan terveyteensä, parisuhteeseensa sekä taitoihinsa toimia lapsen kanssa.

Jatkotutkimusaiheena voitaisiin tutkia Suomen muiden isäneuvoloiden asiakkaiden kokemuksia. Toisaalta jatkotutkimusaiheena voitaisiin tutkia myös isäneuvolassa käyneiden isien puolisoitten mielipiteitä isäneuvolassa käymisestä ja sen vaikutuksista perheeseen ja sen hyvinvointiin. Tutkijat suosittelevat isäneuvolan tutkimista ylipäätään ja isäneuvolan toiminnasta tiedottamista, erityisesti sellaisilla hyvinvointialueilla, joissa isäneuvolaa ei ole.

LÄHTEET

Aalto, I. & Kolehmainen, J. 2004. Isäkirja. Mies, vanhemmuus ja sukupuoli. Tampere. Vastapaino.

Carlsson, M. 2023. Osastonhoitaja. Sähköposti 26.6.2023.

Eerola, P. & Mykkänen, J. 2014. Isän kokemus. Tampere. Gaudeamus Oy.

Ensi- ja turvakotien liitto. 2024. Isäksi tulossa. Viitattu 13.4.2024. <https://ensija-turvakotienliitto.fi/vauvaperhe/isaksi-tulossa/>

Hakulinen-Viitanen, T., Pelkonen, M. & Haapakorva, A. 2005. Äitiys- ja lastenneuvolatyö Suomessa. Sosiaali- ja terveysministeriön selvityksiä 2005:22. Viitattu 6.5.2023. <https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/72406/Selv200522.pdf?sequence=1&isAllowed=y>

Huttunen, J. 2014. Isyyden muutos ja tulevaisuus. Teoksessa Eerola, P. & Mykkänen, J. Isän kokemus. (178–196). Gaudeamus Oy.

Kaila-Behm, A. & Vehviläinen-Julkunen, K. 2000. Ways of being a father: how first-time fathers and public health nurses perceive men as fathers. *International Journal of Nursing Studies* 37.

Kankkunen, P. & Vehviläinen-Julkunen, K. 2013. Tutkimus hoitotieteessä. Helsinki. Sanoma Pro Oy.

Kurttila, T. 2015. Lapsiasiavaltuutettu. Isät paremmin huomioon perhepalveluissa – isäneuvolat kuntiin. Lapsiasia. Viitattu 8.5.2023. <https://lapsiasia.fi/-/lapsiasia-valtuutettu-isat-paremmiin-huomioon-perhepalveluissa-isaneuvolat-kuntiin->

Kylmä, J. & Juvakka, T. 2012. Laadullinen terveystutkimus. Helsinki, Edita.

Kyngäs, H. & Vanhanen, L. 1999. Sisällön analyysi. *Hoitotiede*. Vol.11, no 1/-99.

Lindén, A. 2022. Satavuotiaan neuvolan tulevaisuus hyvinvointialueilla. Sosiaali- ja terveysministeriö, Valtioneuvosto. Viitattu 2.5.2024. <https://valtioneuvosto.fi/-/1271139/satavuotiaan-neuvolan-tulevaisuus-hyvinvointialueilla>

Pohjanmaan hyvinvointialue. 2023. Äitiysneuvola. Viitattu 5.5.2023. <https://pohjanmaanhyvinvointi.fi/palvelumme/terveys-ja-sairaanhoitopalvelut/lasten-nuorten-ja-perheiden-terveyspalvelut/aitiysneuvola/>

Sinkkonen, J. 2012. Isäksi ensi kertaa. Helsinki, WSOY.

Sosiaali- ja terveysministeriö. 2024. Neuvolat. Viitattu 2.5.2024. <https://stm.fi/neuvolat>

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos. 2023 a. Äitiysneuvola. Viitattu 5.5.2023. <https://thl.fi/fi/web/lapset-nuoret-ja-perheet/sote-palvelut/aitiys-ja-lastenneuvola/aitiysneuvola>

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos. 2023 b. Äitiys- ja lastenneuvola. Viitattu 5.5.2023. <https://thl.fi/fi/web/lapset-nuoret-ja-perheet/sote-palvelut/aitiys-ja-lastenneuvola>

Terveyskylä.fi. 2019. Isän/puolison rooli raskauden aikana. Viitattu 8.5.2023. <https://www.terveyskyla.fi/naistalo/raskaus-ja-synnytys/is%C3%A4n-puolison-rooli/is%C3%A4n-puolison-rooli-raskauden-aikana>

Tutkimuseettinen neuvottelukunta. 2021. Ihmistieteiden eettisen ennakoarvioinnin ohje. Viitattu 15.5.2023. <https://tenk.fi/fi/ohjeet-ja-aineistot/ihmistieteiden-eettisen-ennakoarvioinnin-ohje>

Vaasa. 2020. Isäneuvola on ainutlaatuinen palvelu. Viitattu 5.5.2023. <https://www.vaasa.fi/ajankohtaista/isaneuvola-on-ainutlaatuinen-palvelu>

Vuori, J. 2004. Isyyden mallit ja isien valinnat. Teoksessa Aalto, I. & Kolehmainen, J. Isäkirja (s. 29–63). Vastapaino.

Vähäsöyrinki, R. 2023. Terveydenhoitaja. Vaasan äitiysneuvola. Haastattelu 15.6.2023.

Yle. 2010. Isän elämää. Viitattu 8.5.2023. <https://yle.fi/aihe/artikkeli/2010/11/12/isan-elamaa>

LIITTEET

LIITE 1.

VAASAN AMMATTIKORKEAKOULU
UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

HEI ISÄ!

Olemme kaksi terveydenhoitajaopiskelijaa Vaasan ammattikorkeakoulusta. Teemme opinnäytetyötä Vaasan isäneuvolan asiakkaiden kokemuksista.

Tutkimuksen tarkoitus on kartoittaa Vaasan isäneuvolan asiakkaiden kokemuksia isäneuvolasta. Tutkimuksen tavoite on lisätä tietoa isäneuvolan toiminnasta ja sen kehittämisestä.

Pyydämme teitä vastaamaan kyselyyn. Vastaukset annetaan nimettöminä ja käsitellään niin, ettei henkilöllisyytenne paljastu missään vaiheessa tutkimusta. Opinnäytetyön tekijät eivät tiedä tutkimukseen osallistujien henkilöllisyyksiä eivätkä isäneuvolan työntekijät pääse lukemaan vastauksia. Osallistuminen on vapaaehtoista, mutta suositeltavaa, koska tuloksia voidaan hyödyntää isäneuvolan toiminnan kehittämisessä tulevaisuudessa.

Voitte vastata kyselyyn joko ohessa olevan QR-koodin kautta aukeavalla verkkolomakkeella omalla puhelimellasi tai täyttämällä paperisen lomakkeen ja sulkemalla sen oheiseen kirjekuoreen vastatuasi siihen. Vastaamiseen kuluu aikaa noin 5 minuuttia.

Jos haluatte lisätietoa tutkimuksesta, voitte ottaa yhteyttä opinnäytetyön tekijöihin. Opinnäytetyön ohjaaja on hoitotyön lehtori Anne Puska.

Kiitos osallistumisesta!

Kerttu Antila
e2101691@edu.vamk.fi
Terveystenhoitajaopiskelija
Vaasan ammattikorkeakoulu

Fiina Björklöv
e2101217@edu.vamk.fi
Terveystenhoitajaopiskelija
Vaasan ammattikorkeakoulu

Anne Puska, opinnäytetyön ohjaaja
anne.puska@vamk.fi
Hoitotyön lehtori, TtM
Vaasan ammattikorkeakoulu

LIITE 2.

VAASAN AMMATTIKORKEAKOULU
UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

HEJ PAPPA!

Vi är två hälsovårdarstuderande från Vasa yrkeshögskola (VAMK). Vi skriver examensarbetet, rubriken är "Pappornas erfarenheter från Vasa papparådgivningen".

Syftet med forskningen är att kartlägga erfarenheterna hos pappor i Vasas papparådgivning. Likaså syftet med forskningen är att öka kunskapen om papparådgivningens verksamhet och påverka utvecklingen.

Vi ber er att svara på enkäten. Svaren kommer att ges anonymt och behandlas på ett sådant sätt att er identitet inte avslöjas i något skede av undersökningen. Examensarbetets skribenter känner inte till forskningsdeltagarnas identitet, och de anställda på papparådgivningsbyrån kan inte läsa svaren. Deltagandet är frivilligt, men rekommenderas, eftersom resultaten kan utnyttjas för att utveckla papparådgivningens verksamhet i framtiden.

Ni kan svara på enkäten antingen med webbformuläret som öppnas via QR-koden på din telefon eller genom att fylla i en pappersblankett och lämna den i det bifogade kuvertet efter att ha svarat. Det tar cirka 5 minuter att svara.

Om ni vill ha mer information om forskningen kan ni kontakta skribenterna.Handledare för examensarbetet är lektor Anne Puska.

Tack för din deltagning!

Kerttu Antila
e2101691@edu.vamk.fi
Hälsovårdarstuderande
Vasa yrkeshögskolan

Fiina Björklöv
e2101217@edu.vamk.fi
Hälsovårdarstuderande
Vasa yrkeshögskolan

Anne Puska, handledare
anne.puska@vamk.fi
Lektor, HvM
Vasa yrkeshögskolan

LIITE 3.

VAASAN AMMATTIKORKEAKOULU
UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

Isien kokemukset Vaasan isäneuvolassa

Tässä kyselylomakkeessa kartoitamme Vaasan isäneuvolan asiakkaiden kokemuksia palvelun toiminnasta. Vastaamiseen kuluu aikaa noin 5 minuuttia. Kiitos vastauksistanne!

A Taustatiedot

1. Ikäsi _____ vuotta
2. Siviilisäätysi
 - a. Avioliitossa/avoliitossa
 - b. Asumuserossa/eronnut
 - c. Muu, mikä? _____
3. Ylin koulutuksesi
 - a. Peruskoulu
 - b. Ammattikoulu/-opisto tms.
 - c. Lukio
 - d. Alempi korkeakouluaste (ammattikorkeakoulu- tai yliopiston alempi tutkinto)
 - e. Ylempi korkeakouluaste
 - f. Tutkijakoulutusaste
 - g. Muu, mikä? _____
4. Työelämästatuksesi
 - a. Työelämässä
 - b. Työtön/lomautettu
 - c. Opiskelija
 - d. Muu, mikä? _____
5. Kuinka mones kertasi isäneuvolassa?
 - a. Ensimmäinen
 - b. Toinen
 - c. Kolmas tai enemmän
6. Miksi tulit isäneuvolaan?

B Käynti isäneuvolassa

Ympyröi seuraavien väittämien vastausvaihtoehdoista se, joka kuvaa mielipidettäsi parhaiten

	Samaa mieltä	Jokseenkin samaa mieltä	Jokseenkin eri mieltä	Eri mieltä
1. Käynti tuki minua tekemään terveellisiä valintoja	1	2	3	4
2. Keskusteluaiheet olivat mielenkiintoisia	1	2	3	4
3. Sain tietoa ja tukea isyyteen liittyvissä asioissa	1	2	3	4
4. Sain tukea parisuhteeseen	1	2	3	4
5. Sain keskustella haluamastani aiheesta	1	2	3	4
6. Mahdollisuus kehonkoostumus-mittauksen on hyödyllinen	1	2	3	4
7. Käynti oli sopivan pituinen	1	2	3	4
8. Käynti oli minulle tarpeellinen	1	2	3	4
9. Käynti vahvisti itseluottamustani tulevaan vanhemmuuteen	1	2	3	4
10. Tapaamiskertoja saisi olla enemmän	1	2	3	4
11. Tapaamisia voisi olla ryhmämuotoisina	1	2	3	4
12. Voisin tulla isäneuvolaan mahdollisesti uudestaan (esimerkiksi seuraavan raskauden aikana)	1	2	3	4

C Kehittämistoiveet

1. Mitkä asiat käynnillä olivat mielestäsi tärkeimpiä?

2. Mitä käynniltä jäi mielestäsi puuttumaan?

3. Miten isäneuvolakäyntiä voisi mielestäsi kehittää?

Kiitos vastauksistanne!

LIITE 4.

VAASAN AMMATTIKORKEAKOULU
UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

Pappornas erfarenheter av Vasa papparådgivningen

I den här enkäten kartlägger vi pappornas erfarenheter av papparådgivningens verksamhet i Vasa. Det tar cirka 5 minuter att svara på enkäten. Tack för era svar!

A Bakgrundsuppgifter

1. Din ålder? _____ år
2. Ditt civilstånd
 - a. Äktenskap/sambo
 - b. Hemskillnad/skild
 - c. Annat, vilket? _____
3. Vilken är din högsta utbildning
 - a. Grundskolan
 - b. Yrkesskola/yrkesinstitut eller liknande
 - c. Gymnasium
 - d. Kandidatexamen (kandidatexamen från yrkeshögskola eller universitet)
 - e. Magisterexamen
 - f. Doktorsexamen
 - g. Annat, vad? _____
4. Din arbetslivställning
 - a. Arbetande
 - b. Arbetslös/permitterad
 - c. Student
 - d. Annat, vad? _____
5. Hur många gånger har du besökt papparådgivningen
 - a. En
 - b. Två
 - c. Tre eller mera
6. Varför kom du till papparådgivningen?

B Besöken i papparrådgivningen

Ringa in det svarsalternativ som bäst beskriver din åsikt

	Håller med	Håller delvis med	Håller inte delvis med	Håller inte med
1. Besöket hjälpte mig att göra hälsosamma val	1	2	3	4
2. De ämnen som vi diskuterade var intressanta	1	2	3	4
3. Jag fick information och stöd i frågor som gäller faderskapet	1	2	3	4
4. Jag fick information om mitt parförhållande	1	2	3	4
5. Jag kunde diskutera om det ämnet jag ville diskutera om	1	2	3	4
6. Möjligheten att mäta kroppssammansättningen var nyttig	1	2	3	4
7. Besökets längd var lämpligt	1	2	3	4
8. Besöket var nödvändigt för mig	1	2	3	4
9. Besöket stärkte mitt självförtroende att bli pappa	1	2	3	4
10. Det kunde finnas fler möten	1	2	3	4
11. Möten kunde organiseras i gruppformat	1	2	3	4
12. Jag kunde eventuellt komma till papparrådgivningen igen (till exempel under nästa graviditet)	1	2	3	4

C Önskemål om utveckling

1. Vilka saker under besöket tycker du var det viktigaste?

2. Vad tycker du saknades vid besöket?

3. Hur kunde man förbättra papparådgivningsbesöket?

Tack för era svar!